

Een Sperwer *Accipiter nisus* met meerdere ziektes onder de leden

Margriet Montizaan

Half april 2023 werd in het Groesbeekse Bos een dode volwassen, vrouwelijke Sperwer gevonden. Het dier was sterk vermagerd. De vogel werd door het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) opgehaald voor onderzoek naar de doodsoorzaak.

Onderzoeksresultaat

De Sperwer was overleden door afsluiting van de luchtpijp en bloedverlies in het maagdarmkanaal. Het dier had daarnaast een te slap skelet en was geïnfecteerd met hoogpathogeen vogelgriepvirus H5N1. De vogel was gestikt door afsluiting van de luchtpijp door uitgebreide ontstekingen van het slijmvlies in de bek, de luchtpijp, de longen en de luchtzakken. Deze ontstekingen waren veroorzaakt door twee verschillende parasieten, namelijk *Eucoleus dispar* (een rondworm) en *Trichomonas* sp. Een besmetting met de *Trichomonas* parasiet wordt ook wel 'het geel' genoemd. De vogel had verder nog een bacteriële infectie, die waarschijnlijk het gevolg was van de parasitaire infecties.

Een maag-darmbloeding ontstaat als een vogel, afhankelijk van zijn grootte, één tot meerdere dagen niet heeft gegeten of over langere tijd te weinig voedsel heeft binnengekregen. Bij deze Sperwer leidden de ontstekingen in bek en luchtpijp tot onvoldoende voedselopname, en tegelijkertijd tot verhoogd energieverbruik.

De Sperwer had ook een zeer slechte mineralisatie van het skelet, wat daardoor te slap was. De oorzaak van deze slechte mineralisatie is niet bepaald. Eén van de bekendste oorzaken voor een slechte mineralisatie onder Sperwers hangt samen met het stikstofprobleem (onderzoek door Arnold van den Burg). Hierdoor treden bij sperwers aminozuurtekorten op (<https://edepot.wur.nl/418194>). Om de juiste aminozuursamenstelling voor hun eieren te verkrijgen, halen roofvogels, zoals Sperwers, dit uit hun borstspier.⁶

De betekenis van de vogelgriepinfectie (met het hoogpathogene vogelgriepvirus H5N1) bij dit dier is niet helemaal duidelijk. Omdat er geen hersenontsteking is gezien, en er ook (nog) geen neurologische afwijkingen waren, was de vogel of zeer recent besmet geraakt waardoor er nog geen ontstekingen konden zijn ontstaan, of was het bij dit dier een infectie zonder symptomen.

Sperwers in het Rijk van Nijmegen

In de bossen van het Rijk van Nijmegen waaronder het Groesbeekse Bos, is de

⁶ https://www.natuurkennis.nl/Uploaded_files/Publicaties/verzuring-van-loofbossen-op-droge-zandgronden-en-herstelmogelijkheden-door-steenmeeltoediening.7425e1.pdf

sperwerstand sinds begin deze eeuw (rond het jaar 2000) flink gedaald. Mogelijke oorzaken zijn een toename van predatie door de Havik, maar er lijkt ook een toename van sterfte onder nestjongen te zijn. Hierbij werd de oorzaak vaak op ‘het geel’ (*Trichomonas*) geschoven, maar het is onduidelijk of dit daadwerkelijk ‘het geel’ is, of dat het door alleen *Eucoleus dispar* kwam (zie ook <https://dwhc.nl/sperwers-ontstekingen-bek-eucoleus-dispar/>).

Sperwers die broeden in of nabij de dorpen lijken vaak een beter broedsucces te hebben. Mogelijk is de voedselsituatie daar beter en zijn de kansen kleiner om te worden gepredeerd. In 2023 is begonnen met het nemen van monsters van nestjongen bij roofvogels in het kader van het onderzoek van het NIOO-Vogeltrekstation aan zoönose en vogelgriep. De verwachting is dat hiermee meer bekend wordt over de omvang van besmettingen met ziekten, waaronder ook vogelgriep.

Met dank aan Gerard Müskens (informatie Sperwers in het Rijk van Nijmegen).

Summary

Montizaan M. 2023. A Sparrowhawk *Accipiter nisus* with multiple health problems. De Takkeling 31: 237-238.

Autopsy of an emaciated adult female Sparrowhawk, found dead mid-April 2023 near Nijmegen, revealed infections caused by the parasites *Eucoleus dispar* and *Trichomonas* sp., and – probably as a result of these infections – a bacterial infection as well. The gastro-intestinal bleeding was probably related to inflammation and closing of the trachea, causing problems with food intake. The skeleton was poorly mineralized, which might have been related to shortage of amino acids in prey species (a well-known problem on poorly buffered sandy soils in The Netherlands). The bird was also infected with the highly pathogenic H5N1 avian virus.

Literatuur

Burg A. van den 2018. Hoe voedzaam is het voedsel in onze bossen? De Levende Natuur 119: 216-219.

Montizaan M. 2023. Sperwers *Accipiter nisus* met ontstekingen in de bek door *Eucoleus dispar*. De Takkeling 31: 115-119.

Müskens G.J.D.M., Thissen J.B.M., van der Horst Y., Schreven K.H.T., Visser D. & Zollinger R. 2015. Europäisches Greifvogel-Dichtezentrum im Reichswald bei Kleve. Charadrius 51: 63-79.

Adres: DWHC, Yalelaan 1, 3584 CL Utrecht, m.montizaan@uu.nl